

gerekir. Eserin bu detayını doğru göstermek için vals dansının durmadan, dönerek hareketli olduğunu anlatmak lazım.

Досить швидко
Довольно быстро

p

İkinci bölümde legato, vurgulu (aksanlı) notaların belirlenmesi bileğin esnekliğinin ekonomik hareketlerle sağlanmasına dikkat edilmelidir. Tabii ki doğru parmak düzenine ve ştrihlerin titiz bir şekilde uygulanmasına dikkat edilecektir. Vals'ın poliritmik özelliği de vardır. Öğrencinin sol elde beşli aralıkla yapılan $\frac{3}{4}$ ritmini de bozmayarak, birinci vuruşu vals dansına mahsus olan belirleyerek eşlik yapması ve aynı zamanda melodinin ikişer sesler ile bölünmesini birlikte ifade etmesi kolay değil. Bunun üzerinde çok çalışma yapılmalıdır. Bu kolay olmayan poliritmik çalışmanın doğru sonucuna varmak için eller arasındaki dikkat paylaşımına önem verilmelidir. Orta bölümün her dört ölçülük bir bölümünde 3.ölçü en zordur. Çünkü sol elin güçlü vuruşu sağ eldeki aksanla denk gelmemektedir. Bu durumda öğrencinin dikkati sol ele yönlendirildiği için her 3. ölçüde bas sesinin güçlü vuruşuna yönelmelidir ve ardından hemen senkoplu vuruş olan melodiye de.

Dans karakterinin öne çıkılması için Vals'ta pedal 1.vuruşta basılarak 2.vuruşta ise bırakılması gerekir. Böylece bas sesinin belirlenmesi ve bir sonraki akorla bağlılığı sağlanılır. Vals ritminin $\frac{3}{4}$ olmasından dolayı da bu tür pedal kullanımı genel olarak tüm vals parçalarında ortaktır.

M.Clementi op.44. Gradus ad Parnassum, Etüde F dur, no.13

M.Clementi'nin tarzının iyi örneklerinden biri olan bu etüt teknik açıdan kolay değil. Net, "bakırımsı" bir ses rengi isteyen, parlaklıkla ve ritmik düzeni ile tekrar üzerinde kurulmuş. Aslında sade bir figürasyon ve pozisyon gelişimini tutmaktadır.

Allegrissimo.

Eserin dokusu gittikçe zorlaşmaktadır ve esas temel figürasyona yeni eklemelerin yapılmasıyla gelişmektedir. 11.ölçüden itibaren ellerin paralel çalması, daha sonra ise, 20. ölçüden itibaren sol el sağ elin üstünden melodiyi gösterir,35.ölçüden ise yine paralel giderek eller motiflerin orta ve üst seslerde imitasyonunu yaparak devam eder.

The image shows a musical score for piano, consisting of two staves. The top staff is in bass clef and the bottom staff is in bass clef. The music is written in a complex rhythmic pattern, likely a 16-measure phrase. The score includes fingerings (1-5) and dynamics (ff). The music is written in a complex rhythmic pattern, likely a 16-measure phrase. The score includes fingerings (1-5) and dynamics (ff). The music is written in a complex rhythmic pattern, likely a 16-measure phrase. The score includes fingerings (1-5) and dynamics (ff).

Bu etüt üzerinde çalışmada esas, temel figürasyonu çok iyi oturtmak gerekir. Bunun için sağ elde olan temanın hakimiyeti kazanılmalıdır. 16-lık notaların çalışılması ağır tempoda, aktif parmaklar ile, derin sesle, non legato vs., vb. gibi yöntemlerle tekrarlanmalıdır. Figürasyonun ölçünün üçüncü vuruşunda değişime uğramasına dikkat etmek gerekir. Bu yerde sıkça yaşanan “ezikliği/karmaşıklık” ölçünün birinci ve üçüncü vuruşlarında belirginleşmesi çok önemlidir.

11-19 ölçüler arasında sol ele yük düşer. Mutlaka ezberlenmesi, çeşitli teknik yöntemler ile çalışılması sol elin sağ kadar hâkimiyetli olması ve aynı sağ gibi ana çizgiyi sürdürebilmesi çok önemlidir. Hatta iki elin aynı anda çalışılması çok büyük katkı sağlayabilir. Faydalı çalışmalarda birisi birlikte çalmakla beraber her elin farklı tuşe, ştrihle çalınmasını sağlamadır. Örneğin: sağ el - legato, sol el - staccato ve ya tersi. Ellerin senkron çalması için güçlü vuruşlarda aksanların yapılması faydalıdır.

kalitesinin netliğini kaybetmeyerek çalınması önerilir. Ölçünün ortasında sesi yumuşaklığını sağlamak gerekmektedir. Bu kolay olmayan bir bölümün daha rahat çalınmasını ve melodiyi şarkı gibi ifade etmesini sağlar. İlk sekizlik *mi* sesini önceki uzun ses olan *fa* ile bağlamak gerekir, daha derin ve yoğun legato sağlanması ise aynı parmakla çalınan melodik çizginin bağlılığını oluşturur.

M.Clementi op.44. “Gradus ad Parnassum” daki diğer etütler gibi bu etüt büyük bir sabır, azim, kendini kontrol etme becerisi ister. Özellikle sağ elin partiyonu sürekli 16’lıklarla yürütülen bir figürasyonu uzun süre çalmakla zorluk yaratır. Aralarda elin, yorulmaması için, bileğin kasılmaması için bazı öneriler sunulabilir. Öncelikle el yorulduysa zorlayarak devam etmekle tehlikeli durum olabilir. Bu tür çalışma anlamsız, manasızdır. Ve ya bu durumlarda çok yavaşlayarak, sesi kısarak da çalışılması önerilmektedir. Etüde tam akıcılık, hâkimiyet kazanılmazsa kesinlikle hızlandırma tavsiye edilmez. Zorlamak kesinlikle olmaz. Bağlayıcı hareketler, bileğin esnemesini sağlamak çok önemli. Detaylı inceleyerek bazı teknik anlamda zor olan yerlerde, figürasyon değişimi olan “gizli” noktalarda anlık bileğin rahatlamasının, sesin yumuşaklığını dokunuşun değişimi ile sağlamak ve böylece ele dinlenme fırsatı yapmak lazım. Mesela 26. ölçüdeki tremolo’da bu tür uygulama yapılabilir.

Şunu söylemek gerekir ki, etüt sonuna doğru çok zorlaşmaktadır. Bundan dolayı doğru tempo seçimi çok önemlidir. Bazen öğrenci hızlı tempoyla başlamakta, fakat sonuna doğru tempunun düşüşü performansı olumsuz etkilemektedir. Etüdün en zor yeri hangi tempoda kolay çıkmaktaysa, bu etüdün genel tempo ayarı olarak düşünülmelidir.

Etütte çeşitli ses ayarı yapılması gereken noktalar vardır. Her bir bölüm belirlenen ses renginde çalınmalıdır: mesela, birinci bölüm – hafif ve şeffaf olmalı; ikinci bölüm – enerjili, tok, yoğun sesle çalınmalıdır. Çift sesli yerlerde sağ elin partisinde ses renginde daha çok şarkı söyler gibi

melodi akmalıdır. Etüdün bazen polifonik öğelerine da rastlamaktayız. Dokuda aynı anda sunulan bir kaç melodik çizgilerde önemli olan ezgiyi “kabartarak” ifadesini sağlamak gerekir. Etüdün eşlik partiyonu üzerinde de durulması, hakimiyeti çok önemlidir.

J.S.Bach DWC Prelüde – Fuge As dur

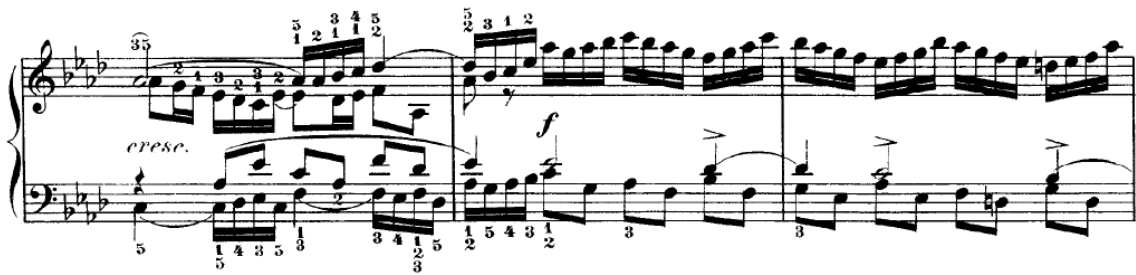
Birinci ciltte olan bu **Prelüd’ün** tantanalı, gösterişli, hatta şatafatlık taşıyan bir karakteri vardır. Ana tema çok hoş havası olan, açık ve net yapısı ile As dur akorun kırık halinde Tonika etrafında kurulmuştur. Cesurca, ama aynı zamanda kibarlık taşıyan figürasonda, sekizlik sus’larda, net, belirgin akor eşliğinde prelüdün coşkulu havası hissedilmektedir. Bach As –dur tonunda az sayıda eser bestelemiştir. Fakat tonun majör havası, coşkusu çok açık belirlenmiştir.

Prelüd 44 ölçüden oluşmuştur. Üç bölümlü düşünülürse 17+17+10 olarak bölünebilir. Birkaç editör (Czerny, Bishoff) bu prelüdün daha zarif karakteri, hatta şakaca (B.Mugellini) olduğunu söylemişler. Enerji dolu, coşkulu karakteri icrada göstermek çok önemlidir. Metronom değeri bir çeyrek = 96 gibi düşünülebilir. Dinamik gelişmede prelüd’ün sonuna doğru F’den FF’ya ses artışı yapılması önerilebilir. Artikülasyon konusunda ise çeyrek notalar tenuto, sekizlikler portato, mordant gruplar ve 16-lık notalar ise legato çalınması doğru olur.

Füğe'ün teması çok özlü, iki ölçüden kısadır. As dur tonunun kök akor ve Subdominant seslerinden oluşmuştur. Temanın son sesi Dominant'da bitmiş. Halk şarkısı gibi pastoral karakterli bir havası var. Aynı zamanda prelüdün coşkulu havasından da etkilemiş olarak düşünülebilir. Temanın karşı ezgisi (kontrpuan) 16'lık değerinde notalarla verilmiştir. Bach döneminde sıkça kullanılan "yankı" ögesini burada tema ve cevap olan kısa arada duyabiliriz. Çok sayıda karşı temanın akışına rastlamaktayız. Karşı temada sekvens ve imitasyon kullanılarak temanın her seste geçilmesi sağlanmaktadır. 11-12 ölçülerde çift kontrpuan'la karşılaşmaktayız. Temada güzel bir legato elde edilmesi için parmaklar fazla kıvrılmamış olmalıdır. Sesleri takip etme, artikülasyonları uygulamada, nüans ve renkleri hem yatay hem de dikey olarak düşünmek gerektirir.

Fügün form oluşmasının müzik dokusunda gelişimle birlikte yeni yeni değişimlerin çoğalmasını görmekteyiz. Aynı zamanda tonalitelere de, özellikle sunum bölümünde, f moll – b – moll – Es dur – As dur – Des dur zincirleme izlenmektedir.

Füğe 35 ölçüden oluşur. Üç bölümü bu şekilde 9+17+9 düşünülebilir. İcrada geniş bir akışla, eşit ve düzgünce çalınması gerekir.

Pastoral karaktere rağmen fuge çok ağır çalınması önerilmez, Andante temposu sakın, yürüyüş temposuna uygun şekilde icra edilebilir. Metronom değeri çeyrek = 60. Dinamik gelişmede Prelüde'deki gibi sonuna doğru ses artışı sağlanması FF kadar düşünülür. Artikülasyon konusunda ise Tema'yı *sempre legato* çalınması gerekir.

Sonuç olarak hem Prelüde'ün hem de Fuge'ün ilk başlangıç ölçülerinin birbirine benzerliği dikkat çekmektedir. Her iki başlangıç As dur tonunun ifadesi ile öne sürülmüştür.

F.Mendelssohn Bartholdy Rondo Capriccioso op.14 Edur.

Bu eseri besteci 15 yaşındayken bestelemiştir. 1830'da Delfina fon Shaurot isimli piyanist bayana sunarak notasını takdim etmiştir. Webber'in Koncertshtük eserinden esinlenerek bestelediği bu parçayı kendisi de çok güzel ve virtüözce yorumluyordu. O dönemin romantik bestelerin birçoğunda konser rondo'ları ağır bir girişle lirik başlanması çok yaygın idi, ardından ise hızlı bir tempolu bölüm gelirdi. Rondo kelimesinin anlamına (frans. döngeç, daire, yuvarlak) bakarsak ana motifin birçok kez yinelenmesiyle oluşturulan bir beste türüdür. Tekrar edilen bölümün arasındaki yeni bölümler her zaman farklı olması şarttır. Yaygın Rondo formu refrenli (yani tekrarlı) dir. Refren'de ana tema ifade edilir. Capriccio kelimesi ise İtalyancadan kapris, hafifçe huysuz anlamına gelir. Serbest formda, parlak virtüözite şeklinde bir bestedir. Birçok Capriccio için sıkça değişikliğe uğrayan epizotların/dilimlerin, ruh hallerin değişimi gibi özellikleri vardır. İlk versiyon 1824'te, son versiyon ise 1830'da besteci tarafından sunulmuştur.

Eserin iki bölümü vardır. O dönemin piyanist virtüözleri performanslarını doğaçlama ile başladıkları için besteci de bu özelliği destekleyecek bir biçimde eseri bestelemiştir. Kibar bir Andante ile başlar ardından ise ritmik ve teknik yönden virtüözite, acelite isteyen Presto ile devam eder.

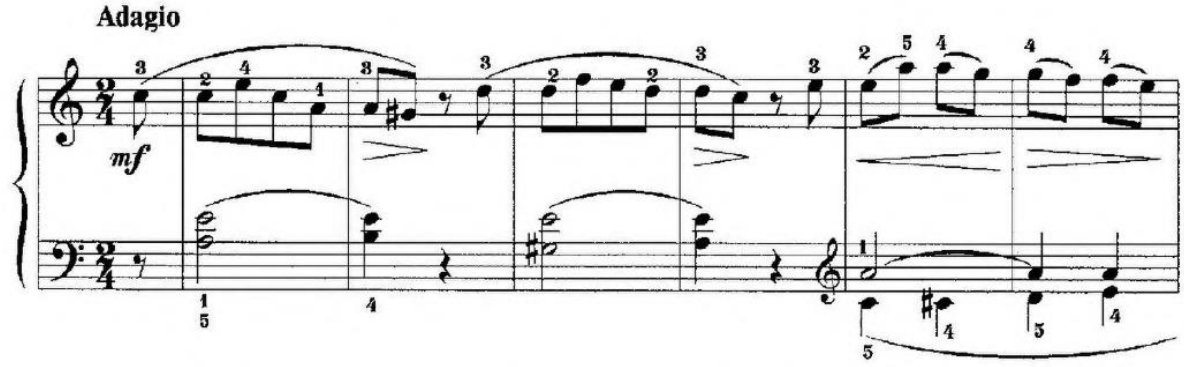

Mendelssohn piyanonun geniş ve zengin dinamik yelpazesini kullanarak çok ilginç ve ifadeli, dinamik kontrastlar ile dolu PP dan FF ya kadar dolu dolu bir yapıt bestelemiştir. Arpejler, zengin armonizasyon, ellerin farklı koordinasyon gelişimini oluşturan pasajlar, ezgilerin hem sağ hem de sol elde çeşitli teknik öğelerle dolu, atlamalara, oktav pasajlara rastladığımız bir virtüözite eserdir.

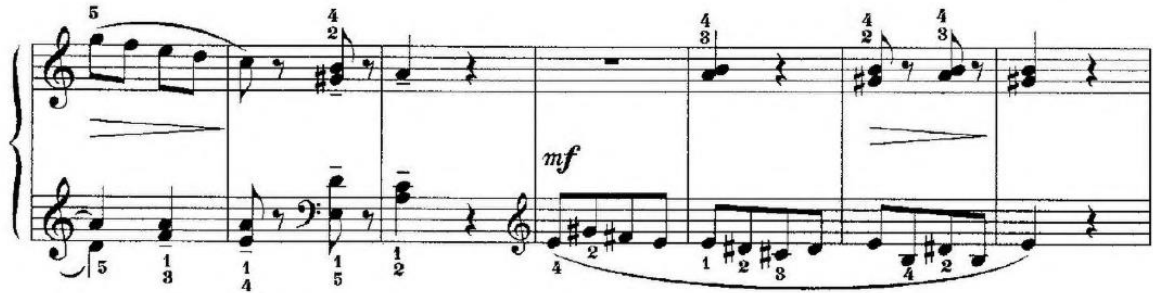
Zengin ve çeşitli motiflerle dolu, ezgilerle, çok hoş romantik duygular uyandıran müziği piyanistler çok sevmekte ve sık sık konserlerinde icra etmektedirler.

D.Shteybelt Adagio

Bu eser öğrenciler tarafından sevilen parçadır. Hoş, şarkı gibi melodisi var. Keder ve üzüntü, yoğun duygu entonasyonları taşımaktadır. İlk iki ölçülük phrazlarında bile üzüntüyü ifade eden, sanki soluk çekilmektedir, gecikmeli armonik çözümler duyulur. Kısa artikülasyonlu bölümlere rağmen 5. - 8. Ölçüler arasında gizli bir bağ da vardır. Yeni motiflerin doğuşunu oluşturmaktadır. Kısa, iki sestem oluşan ritmik entonasyonlarda ve sonuçta üçlü aralık kullanılan müzikte endişe, ama aynı anda bir umut mesajları hissedilir.

Orta Majör bölümünde barış, uyum, güven hissedilmekte. Röprizde ise exposition/sunum bölümünde sunulan duygular yenilenmektedir. Sol elin armonik yapısına dikkat etsek bas partisinin ses geçişlerinde yatay ve dikey motifleri duymak ve duyurmak gerekir. İki seslilik aralıklarda üst sesleri (mi – 1. ve 3. Ölçülerde; la – 5. ölçüde) öğrenci ses tınısını sonuna kadar, hatta biraz yayık, hakkını vererek iyi duyurmalı. Özellikle fon oluşturan ve bağlanan 18.ölçüde de alt sesteki entonasyonlara özen göstermek gerekir.

F.Liszt, Gençlik Etüt. No. 5, Op.1

Besteci ömrü boyu etüt biçimine yaklaşmış ve yaratıcılık yıllarında 55 yakın etüt bestelemiştir. Aslında başta amacı 48 etüt tüm tonlarda olarak hedeflenmiştir. Ondan önce eğitmeni C.Czerny'nin op.740 etütlerinden esinlenerek 12 egzersiz bestelemektedir. Daha sonra genç öğrencilerinin kullanabileceği ve onların tekniğine gelişimine destek verecek, aceliteyi, tekniği geliştirecek "Gençlik Etüt"leri yaratmaktadır.

Besteci icracılıkta teknik zorlukları 4 kategoriye bölmektedir: 1.oktav ve akorlar, 2.tremolo, 3.çift sesler, 4.gam ve arpejler. Bütün bu türleri etütlerinde, hatta tüm yapıtlarında bol bol kullanmış ve uygulamıştır. Ustaca bir eser içinde birkaç, hatta hepsi bir arada teknik

çeşitlilikleri kullanarak eseri virtüözite bir zorluk taşıyan noktaya getirmektedir. Etütlerin hepsi birbirinden çok farklıdır.

Besteci “konser etüt” olarak yeni bir eser biçimi oluşturmaktadır. Böylece etüt biçiminin F.Liszt’en “önce” ve “sonra” gibi gelişim süreci izlenilebilir. Piyano literatüründe “Gençlik Etüt”lerinin çalışılması öğrencilere büyük boyutlu romantik dönem eserleri çalmak için hazırlayıcı bir altyapı oluşturmak için değerlendirilebilir.

Etüt kitabının ilk baskısında başlık bu şekilde yazılmıştır: «Etude pour le Pianoforte en quarante-huit Exercices dans tous les Tons Majeurs et Mineurs... par lejeune Liszt». (Piyano için 48 tane egzersiz şeklinde tüm majör ve minör tonlarda genç Liszt’in Etüdü). 1825’de ancak 12 etüt yayınlanmaktadır. Diğer kalan 36 tanesi daha sonra basılmadı. Liszt hocası Czerny’nin geleneklerine dayanarak etüdün belirli bir teknik hedefin gelişimini sağlayacak bir biçimde eseri düzenlemektedir. Aynı zamanda da bir etüt içinde çeşitli, birbirinden farklı teknik öğeleri kullanmaktadır (gam, arpej, akor, oktav, çift sesler vs.,vb.).

Çalışılan beşinci B - dur etütte ise gizli polifoni öğelerine rastlanmaktadır. Dört sesli dokuda sesleri birbirinden farklı ses renklerle, tınılarla ayarlama ve değişik pasajlarla birlikte harmanlamadan ayırt edebilme gibi belirli bir teknik beceriler bir yorumcudan psikolojik olarak ayarlaması kolay değil.

Moderato $\text{♩} = 66$

sf *p* *dolce e legato*

Etüt serisinin tonal içeriği de çok ilginçtir. C-dur, a-moll, F-dur, d-moll, B-dur, g-moll, Es-dur, c-moll, As-dur, f-moll, Des-dur, b-moll. Biz burada uyumlu dörtlü – beşli sistemin bemollü tonları ve üçlü aralıklarla kurgulanmış bir içerik ile karşılaşmaktayız. Besteci bu seriyi bitirseydi diğer bölüm de diyez tonlardan oluşacaktı. Op.1. olarak bestelenen bu yapıtta aplikatür, parmak düzeni konusunda büyük yenilikler görülmektedir. İki el arasında olan serbestçe pasaj paylaşımı da yenilikleri ile dikkat çekmektedir. Bu yöntemlerle ve yeniliklerle bestecinin tarzındaki parlaklık ve güç büyük ilgi görmekte idi. Chopin gibi Bach'ın bir tuş üzerinde parmak kaydırma tekniğini yeniden canlandırmıştır. Bazen 5. Parmaktan bile 1.'ye geçişle karşılaşılabilir. Bu durumda hız ve acelite üst düzeye varılır. Besteci sayesinde piyano çalgısının bu eserlerde çeşitli renk zenginliğini, geniş kapasitesinin öne sürülerek aynı zamanda çalgının “çalgıların kralı” denilen ifadenin anlamına derinlik vermektedir.

ODA MÜZİĞİ/DÖRT EL PİYANO

Oda topluluğu performansı müzik sanatında önemli bir yere sahiptir. Bu alanda yorumlama müzisyen mesleğinde daha titizliğe yol açar. Oda müziği zengin bir literatüre sahiptir, çünkü büyük bestecilerin neredeyse hiçbiri oda enstrümantal topluluğu türünden uzak durmamışlardır.

Oda performansının bir takım spesifik özellikleri vardır ve her şeyden önce bu, bir müzisyenin-becerisinin önemli bir profesyonel yönü olan ortaklarla yorumlama yeteneğinin gelişimidir. Eserin tüm unsurlarını birliğe getirme ihtiyacı, kişinin kendi bölümünün ayrı ve aynı zamanda bütünü ayrılmaz bir parçası olarak algılanması, ortaklarla birlikte kendini duyma yeteneği - oda müziği yapımında tüm ve diğer birçok özellikleri geliştirilir. Oda müziği topluluğunda çalarken müzisyenin diğer tını özellikleri ve dinamik kapasitesi ile farklı ses çıkarma yöntemlerine sahip enstrümanlar hakkında bir fikir ve bilgi olması gerekir. Oda müziği topluluklarda genç müzisyen, profesyonelliğin ana göstergelerinin ses, birlik ve dinamizmin senkronizasyonu, vuruşların tutarlılığı, teknikler, ifadeler olduğu ortak icrada beceri ve hâkimiyeti kazanır.

"Topluluk ustalığı" kavramı kesinlikle çalınan eserin birlikte icra etme yeteneğini içerir. "Bir topluluktaki eşzamanlılık iki şekilde anlaşılmalıdır: bir yandan, topluluk tekniğinin temel kuralı olarak, diğer yandan sanatsal bireylerin birliğinin en yüksek başarısı olarak".

Bir piyanist oda topluluğunda belirli zorluklarla karşılaşır. Genellikle diğer enstrümanların sesine göre sağlam ve anlamsal orantılılık elde etmek için özel dikkatle birleştirilmelidir. Nicel hâkimiyet nitel "nitel üstünlüğe" dönüşmemelidir, çünkü oda topluluğu diğer enstrümanların dinamik özellikleri dikkate alınarak eşitlik anlamına gelir. Oda müziği topluluklarda piyanonun rolü çalgının eşsiz imkânları ile belirlenir. Piyanonun ses niteliği açısından zenginliği piyanistleri sürekli olarak artikülasyonu geliştirmeye teşvik eder, bu da piyanoda çeşitli ses renklerini elde etme imkanını oluşturur. Oda müziğindeki piyano partisinin dokusu, tempo ve ritmi düzenleyecek şekilde topluluğa "rehber" olarak ayarlanabilir. Piyano çok organik ve eşlik eden bir enstrüman olduğu için, çalgıdan başka bir tını elde edilebilir, aynı zamanda da topluluktaki ses dengesi ile birleşebilir.

Oda müziği dersinde öğrencilere ilk aşamalarda 4 el piyano çalma deneyimi kazanılmalıdır. Bu küçük ansamblda birliktelik kavramının temel öğeleri öğrenilir. Kendisi çalarak, aynı zamanda partnerini duyabilmeyi öğrenir. Ses balansına, beraberliğe, ses dengesine dikkat etmeyi öğrenir.

4 el piyano için eserler XVIII. Y.Y. itibaren önce klavsen sonra da çekiçli piyano için bestelenmiştir. Hem profesyonel hem de amatör

eğitimde kullanılan bu tür çalışmalar faydalı ve verimlidir. XVIII.Y.Y.gelişmiş olan piyano algısını imkanlarından (F ve P renk farkı, pedal kullanımı, rejistr genişliği, çalgının ses rengi çeşitliliği gibi) faydalanmak için 4 el piyano eserleri bestelenmektedir. nceki dönemlerde oda müziği solo ve ansambl anlayışı bir birinden farklı olduğu dşuncesi pek gelişmediği için, ancak XVIII Y.Y. sonuna doğru bu tür çalışmalara önem verilmektedir.

Bu dönemin en parlak 4 el Piyano müziğinde eseler **L.v.Beethoven** tarafından da bestelenmektedir. İncelenen

Sonat D – dur.

İki bölümlü Re majör sonatı bestecinin tarzının 4 el repertuarında önemli örnek olarak yer almaktadır. İlk llerden bile iradeli enerjisi ile ana tema duyulmakta, majör ve minör akorlar üzerinde kurulmuştur.

PRIMO.

Allegro molto.

Sonate.

Development bölümünde gelişerek rprizde kahramanca dramatik bir karakter kazanmaktadır. Yardımcı tema zayıf vurgularda komik sforzando'ları ile ana temayla bir denge kurmaktadır; kontrpuan detayları motifli gelişmelerle tematik artışı yoğunlaştırır. Sonatın allegro'su yorumda aktif ve dinamik almayı talep eder.

İkinci bölüm Rondo moderato ışıklı şarkı gibi dans karakter olan temalar ve kısa iki epizotlarla/dilimlerle yarışmaktadır. Birincisi marş ama minör tonunda, kahramancasına verilen rprizdeki ana tema ile yarışmaktadır. İkinicisi ise humoristik, hoş diyalog kurmaktadır.

Sonat çok uzun değil. Daha sonra yazılacak olan iki bölümlü F - dur op.54 ve üç bölümlü G dur op.79 sonatların ilk temel taşı atan sonat olarak tanımlanabilir.

Altı Varyasyon D dur.

Josephine ve Therese Brunswick'lere ithaf edilmiştir. Tema ve altı varyasyondan oluşur. Tema ve 4 varyasyonu önce yazmakta, son iki varyasyon ise daha geç, 4 yıl sonra eklenmiştir. Ana temanın ezgisi J.W.Goethe,'nin "Ich denke dein, wenn mir der Sonne Schimmer von Meeren strahlt, ich denke dein, wenn sich des Mondes Flimmer in Quellen malt" şiiri üzerinde bestelenen ezgidir. Şairin poetik/şiirsel, duygusal şiirinin ruhu melodide çok romantik hayal, duyu şekilde ifade edilmiştir. Klasik dönemin üslûbu biçimlenerek o dönemin özelliklerini taşıyan bu eserde, sade ama hoş armonilerle melodi ve gelişimi işlenmiştir. Tarza yakışan o dönemin kompozisyon teknikleri, ifade dili, nota dokusu kontrastlı varyasyonlarda ustalıklı verilmiştir. Ama son iki varyasyon diğerlerinden daha farklı olduğunu söyleyebiliriz. Bu esere derinlik, yoğunluk, "önemlilik" vermektedirler. Örneğin 4. Varyasyonda besteci polifonik dokuda hızlı tempoda staccato kullanarak tekniğin zor yönlerini öne sürer. Minörde yazılan 5.varyasyon ise Schubert'in lirik şarkılarını anımsatır.

Piyano partisinin dokusu polifonik dokudur. Seslerin melodik ve ritmik özgürlüğü, figürasyonları, bestecinin ilk bestelerinde rastladığımız çeşitli imitasyon öğeleri, (özellikle oda müziğinde kullandığı), yeni temalarla dolan kontrastlı polifonik ezgilere, işlemlere ise bestecinin ömrünün son yıllarında yazdığı quartett'lerinde de rastlayabiliriz. Mesela Final varyasyonda Coda'da Primo partisinin ana teması iki versiyonla (düz ve tersi) Secondo partisinde aynı anda seslenmektedir. (coda ilk 3 ölçü)

Primo:

Secondo:

W.A.Mozart. Sonata D dur.

Bu sonat Mozart'ın Salzburg sonatları olarak tanınmaktadır. Eser 1770'lerde Salzburg'da diğer B-dur sonatı ile birlikte bestelemiştir. Kız kardeşi ile birlikte çaldığı bu eserler eğitim amaçla çok sıkça kullanılan repertuardadır. 1773'de C.Börni anılarında dergisinin yazarlarından birisi Salzburg'daki Mozart'ların evini ziyaret ettiğinde iki kardeşin 4 el düet çalıştıklarından bahsetmektedir. Mozart'ın o zaman 16 yaşı vardır.

Her bir sonat küçük İtalyan "sinfonia" gibidir, parlak, coşkulu karakteriyle, orkestra efektleri kullanılması ile dikkat çekicidir. Form olarak sonat allegri, minyatür (az sayıda ölçü) gelişim bölümleri ile çarpıcıdır. Fakat müziklerinde çok yenilik ve gösterişlilik gözlemlenmektedir.

Birinci (Allegro) ve üçüncü (Allegro molto) bölümlerde sonat formunda yazılmıştır. Kıvılcımlı, enerjili zıtlıklarla dolu, entonasyon motiflerinde sanki "Figaronun Düğünü" operasından ezgiler yakalamaktayız. Temalara sürekli gelişerek yenilenmektedir. Hatta röpriz bölümleri bile büyümekte, hacimli olmaktadır. Birinci bölüm röprizinde genişleme yardımcı temanın hem majörde hem de minörde ifade edilerek izlenilmektedir.

Secondo:

Daha sonra bu yöntem romantik dönemde F.Schubert tarafından da kullanılacaktır.

Mozart yaşadığı dönemin nota dokusunun özelliklerini, ifade tekniklerini bolca işlemektedir. Fakat onların besteciğe mahsus kullanım şekli bir daha başka kimsede olmamaktadır.

Ağır bölümün Andante G- dur ana temanın zarif bir arioso'su sonra yardımcı temada güzel bir düetle çevrilmektedir. Melodi "soprano"da çok ilginç bir şekilde "bariton"la çiftleşerek iki oktav aşağıda verilir. Ve böylece, flüt fagot düeti "büyücü" sesinin "Sihirli Flüt" operası Uvertürün prototipi olarak hissedilir.

Secondo:

Primo:

J.Haydn "Maestro e Scolare"

1760.yılların ortalarında Haydn bestelediği tek 4 elli parça Maestro e Scolare Hob.XVIIa:1. Divertiment'ini bestelemektedir. Eserin ismi besteciye ait değil, ama eserin amacını (öğretmen – Öğrenci diyalogu) çok güzel belirlemektedir. Birinci bölüm 7 varyasyon şeklinde sırayla

birinci parti Prima'nın ikinci Secondo'da olan ezgiyi sanki yankı gibi tekrar etmektedir.

Primo

И. ГАЙДН
(1732 – 1809)

Andante

Secondo

И. ГАЙДН
(1732 – 1809)

Andante

Her Varyasyonda farklı, çeşitli teknik malzeme kullanılmıştır: senkop, aksanlar, üçleme, 32'lik pasajlar, atlamalar, Alberti eşlik, vs., vb. İkinci bölüm Menüet'tir. Dansın havasını yansıtan, zarif ama tantana taşıyan karakterdedir. Menüet'in ilk bölümü F - dur, ikinci bölümü ise Dominant tonuna aktarılmış C - dur'da, tekrar bölümünde ana tona dönmektedir. Üçlemelerle ifade edilen melodide $\frac{3}{4}$ ritminin ilk vuruşunu hissederek çalınması önemlidir.

Josef Haydn

Primo

15

Varyasyonlar o dönemin müzisyenleri arasında büyük ilgi çekmiştir. 1783'de "Magazin der Music" dergisinde eser hakkında "çok hoş olduğu, iki 4 el çalmak isteyen amatör müzisyen için de eğlenceli olduğu" bahsedilmiştir. Haydn bu eserle instruktif (eğitici, teknik geliştirici) karakterli 4 elli varyasyon biçiminde yazılan yapıtın bestelenmesi geleneğini başlamıştır. Daha sonra, bilindiği gibi, bu gelenek Mozart'la Andante G-dur KV 501 (1786 r.) eseri ile devam edilmektedir. Haydn tarzına yakın daha bir Mozart'ın bitmemiş Andante KV 500a (KV 357) eseri sayılabilir. Bu eserin de içeriğinde temada sırayla, "değişerek" kısa phrazlar "konuşmakta", bir birine tekrarlayarak ezgi sunma kurmaktadır. Daha sonra Beethoven de bu geleneğe katkı sağlar. 4 elli "Graf Waldshtein WoO 67" temalı varyasyon besteler. Ardından ise J.W.Goethe'nin şiirlerine kendi bestelediği «Ich denke dein» WoO 74.yine varyasyon yaratır. Son eserin 3. Varyasyonunda besteci Haydn stilinin "taklit" özelliğini kullanarak, ama birebir tekrar olmasa bile bir dialog şeklinde iki yorumcu arasında konuşma oluşturmaktadır.

S.Rachmaninoff Musical Moment e – moll, op.16.No.4

Söz konusu Musical Moment'de şiddetli ve kasvetli ruh hissedilmektedir. Aktif ve fırtınalı enerjisi ile çok etkileyicidir. Eserde çığgınca öfkeli unsurlar kullanılmakta, sanki köpüren dalgaların tablosu çizilmelidir. İki karakterli entonasyonlar bir aradadır: sağ elde şiddetli, ama tutkulu, cesur bir çağrı ve sol elde aşağıya doğru pürüzsüz çizgi çizen ve geniş bir jestle çevresindeki doğanın güzelliği gösteren tablo. Çok virtüözce çalınması gereken bir eser. İcrada büyük duygusal yoğunluk ve aşırı fiziksel virtüöz dayanıklılık ister. "İhtilalca" olan havası F.Chopin'in (op.10. no.2) ve A.Skryabin'in (dis moll) etütlerini anımsatır. Besteci bu eserde Rus halk müziğinde kullanılan entonasyonlar, lirik ve epik karakterin öğelerinden oluşmuş inici, ilk vurgudan basamak basamak aşağıya doğru inen motifler kullanmıştır.

Sol elin acelinesi ve eşitliğine dikkat etmek gerekir. Altılı fiğürasyonlarla kurgulanmış sol eldeki pasajlar sanki büyük ve tarak uçları köpüren dağlalar "gelip gitmektedir" hayali oluşturmaktadır. Sağ eldeki yoğun çağrılar recitative'li bir ifade ister.

Presto (♩ = 104)

The image shows two systems of musical notation for a piece marked 'Presto (♩ = 104)'. The first system features a treble clef with a whole note chord and a bass clef with a complex sixteenth-note pattern. The second system features a treble clef with a half note chord and a bass clef with a similar sixteenth-note pattern. Both systems include fingering numbers and dynamic markings like 'ff' and 'Ped.'.

Zaman zaman iki elde senkron çalınan sol elin pasajları ideal eşitlik, beraberlik ister. Armonik gelişim gittikçe gerilmektedir. İnci kısa iki notalı entonasyonlar acıyı, “yalvarışı” ifade eder. Uzun bir uğraşı süreci devam eder.

İkili aralıklarla verilen inici ve çıkıcı (22. Ve 29.- 34. Ölçüler) öğeler çabaların zirveye gelmesini ve FF ile çalınan kulminasyona/zirveye götürür.

Ölçü 22:

The image shows two systems of musical notation for a piece marked 'Ölçü 22'. The first system features a treble clef with a half note chord and a bass clef with a complex sixteenth-note pattern. The second system features a treble clef with a half note chord and a bass clef with a similar sixteenth-note pattern. Both systems include fingering numbers and dynamic markings like 'ff' and 'Ped.'.

Ölçü 29-34:

The musical score for measures 29-34 is presented in three systems. The first system includes a piano staff with a *cresc.* marking and a bass staff with a *simile* marking. The second system continues the piano and bass staves. The third system shows the piano staff with a *ff* marking and the bass staff with a *ff* marking. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

Son bölüm *Piu vivo* duygu yoğunluğu ile coşar, daha ileride Coda'ya, *Prestissimo* bölümünde tempo artışıyla sonlandırılır.

The musical score for measures 35-40 is presented in one system. The piano staff is marked *Piu vivo* (♩ = 112) and *ff*. The bass staff is also marked *ff*. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

Prestissimo (♩ = 116)

8

31

Musical score for piano, measures 8-31. The score is in G major and 3/4 time. It features a treble and bass staff. The bass staff has a forte (fff) dynamic marking and includes fingering numbers (3, 2, 4, 1, 2, 3) and asterisks under certain notes. The treble staff has slurs and ties. A dashed line connects the measure number '8' to the first measure of the treble staff.